

Înainte de homosexualitate: Sodomia

Traducere din limba engleză de *Bogdan Mateciuc* după *Larry Houston*

Actele homosexuale au o istorie; astăzi ele se numesc „homosexualitate”. Înainte se numeau „sodomie”. În Anglia, în timpul domniei regelui Henry VIII, sodomia a devenit infracțiune odată cu adoptarea Legii sodomiei din 1533. În Germania, la sfârșitul anilor 1860, a început tranziția de la modelul religios la modelul medical al actelor homosexuale. Atunci a apărut și termenul „homosexual”.

„Ceea ce reprezenta sodomia – iar homosexualitatea era doar o parte din asta – era mai degrabă o tulburare a relațiilor sexuale care, în principiu, se putea manifesta oriunde.” (Bray, *Homosexuality in Renaissance England*, pag. 25)

„Timp de câteva sute de ani, instituțiile majorității au considerat homosexualitatea ceva ce făcea o persoană și au numit-o sodomie sau ofensă împotriva naturii. În secolul al nouăsprezecelea a avut loc o mutație conceptuală și unii indivizi au început să vorbească despre homosexualitatea ca despre ceva ce era o persoană. S-a inventat un vocabular nou pentru aceste persoane.” (Mondimore, *A Natural History of Homosexuality*, pag. 248)

„Homosexualitatea și, prin implicație, homosexualii, au fost așezați în afara structurilor sociale dominante, conform definițiilor majorității modelelor teologice, juridice și medicale. În cultura occidentală, activitatea homosexuală a fost catalogată la început ca păcat. Odată cu ridicarea materialismului și declinul religiei, a devenit o încălcare a ordinii sociale, nu a celei morale: o infracțiune.” (Bronski, *Culture Clash The Making of Gay Sensibility*, pag. 8-9)

Înainte de homosexualitate: Sodomia

Sodomie/sodomit erau cuvintele folosite pentru a defini și descrie actele sau comportamentul homosexual, înainte de conceptul de homosexualitate/homosexual. Sodomia era la început un act general, unul sexual, care a devenit folosit cu sens tot mai larg ca infracțiune ecleziastică, o categorie care acoperea o varietate de acte nefirești care contestau „Natura” autorității Bisericii-stat. Mulți autori afirmă că modelul sodomiei ca act păcătos a fost înlocuit de un model al sodomitului ca identitate sexuală în secolul optsprezece. Sodomia tradițională masculină însemna penetrarea ană a unui băiat tânăr de către un bărbat adult; noii sodomiți erau bărbați de aceeași vârstă. Sodomitul tradițional seducea atât femei, cât și băieți, și era considerat ca fiind masculin. Noii sodomiți aveau interes exclusiv față de același sex și erau considerați efeminați. Monarhia engleză, în lupta ei cu papalitatea bisericii romano-catolice, și-a creat propria religie de stat, Biserica Angliei și a început să preia jurisdicția legală și sexuală a indivizilor și a comportamentului lor. Sodomia a intrat sub controlul secular al statului în 1533, prin Legea sodomiei din acel an.

„În mod clar, atunci când întâlnim un autor care folosește cuvântul „sodomie” în relație cu homosexualitatea, le facem cuvintelor o nedreptate dacă le ignorăm celelalte sensuri. Se folosea un cuvânt pentru că se intenționa acel concept, iar acesta era un concept mai amplu decât doar homosexualitatea. Noțiunea de la baza acestor pasaje nu era homosexualitatea, ci o noțiune mai generală: desfrânarea; iar desfrânarea era o ispită căreia, în principiu, îi erau expuși toți.” (Bray, *Homosexuality in Renaissance England*, pag. 16)

„Datorită tăcerii istorice care înconjoară subiectul homosexualității, nu este deloc ușor să determini ce era pedepsit în trecut. Un lucru era însă clar: cuvintele „sodomie” și „sodomit” aveau sensuri duble. Pe de-o parte, sodomie se referea la relații sexuale nespecificate între bărbați, pe de altă parte însemna un anumit act sexual, de obicei sexul anal. Înțelegând natura dublă a sodomiei este un important antidot pentru ipoteza falsă folosită de mulți cercetători, anume că aceasta avea un singur înțeles, cel relațional.” (Gilbert, Conceptions of Homosexuality and Sodomy in Western History, pag. 61-62 în Historical Perspectives on Homosexuality editată de Salvatore J. Licata, PhD și Robert P. Petersen)

Sodomie: Ce face cineva: Comportament

„Inițial, sodomia era un construct teologic, fiind folosit doar intermitent cu referire la o varietate clară de activități sexuale sau pentru a pune în discuție comportamentul unui anumit tip de persoană.” (Mills, “Male-Male Love and Sex in the Middle Ages, 1000-1500, pag. 14 în A Gay History of Britain Love and Sex Between Men Since the Middle Ages, editor Matt Cook)

„Sodomia era o categorie cu un înțeles amplu în cultura medievală, însă oarecum pentru că nu era clar definită – nu este asociată nici uniform, nici inevitabil cu o configurație distinctă a partenerilor sexuale sau cu un anumit tip de act sexual.” (Cook, A Gay History of Britain Love and Sex Between Men Since the Middle Ages, pag. 23)

„În utilizarea generală, „sodomie” nu era un termen precis și nici nu se referea la un act sexual specific. Mai degrabă, descria o gamă vastă de comportamente homosexuale, sexuale sau nu, care aparțineau, așa cum se exprima o broșură a Regenței, „vechilor desfrânați din Sodoma și Gomora”. Această exprimare biblică era frecventă în secolul nouăsprezece, așa cum fusese și în secolele anterioare. Se implica faptul că „sodomiții” împărtășeau atât practicile, cât și soarta locuitorilor acelor cetăți mitice și că „sodomia” reprezenta tot ce era mai teribil, imoral și de negrăit despre ei.” (Cocks, Secrets, Crimes, and Diseases, 1800-1914, pag. 111 în A Gay History of Britain Love and Sex Between Men Since the Middle Ages, editor Matt Cook)

„Sodomie era numele, luat din Biblie, pentru un păcat de negrăit care era definit ca fiind orice act lasciv care nu putea conduce la procreare în cadrul căsătoriei. Începând din secolul treisprezece, nu a mai fost doar un păcat, ci și o infracțiune capitală. Sodomia includea heterosexualitatea extramaritală, actele sexuale nevaginale, toate formele de comportament homosexual, bestialitatea, masturbarea și așa mai departe. Cele mai bine-cunoscute exemple de persecuție a sodomiei au fost îndreptate împotriva bărbaților care făceau sex anal cu alți bărbați.” (Hekma, Same-sex relations among men in Europe, 1700-1990, pag. 79 în Sexual Cultures in Europe Themes in Sexuality, editori Franz X. Eder, Lesley A. Hall și Gert Hekma)

„Biserica primară pedepsea sodomia ca pe orice alt păcat, cu penitențe lungi. Însă ceea ce înțelegeau ei prin sodomie nu intră în împărțirea noastră de azi între heterosexuali și homosexuali. Definiția sodomiei se baza pe distincția dintre actele naturale și cele nenaturale. Pentru clerici, distincția era între sexul pentru procreare în cadrul căsătoriei, o necesitate nefericită, și sexul care nu era pentru procreare, care putea include sexul oral sau anal între un bărbat și o femeie sau între un bărbat și un alt bărbat.” (Clark, A History of European Sexuality, pag. 73-74)

„Actele sexuale neîndreptate către procreare erau menționate în mod frecvent ca sodomie. Pe lângă penetrarea homosexuală, acest termen putea include contactul anal între bărbat și femeie, coitus interruptus, bestialitatea și chiar penetrarea sexuală între creștini și necreștini (Greenberg

1988, 274-275; Gilbert 1985).” (Oosterhuis, Stepchildren of Nature Kraft-Ebing, Psychiatry, and the Making of Sexual Identities, pag. 21)

„Sodomia era un act definit fie ca orice act sexual în afara căsătoriei, care nu conducea la procreare, fie penetrare anală cu bărbați, femei sau animale. Nu avea nici o legătură cu identitățile sexuale.” (Eder, Hall, and Hekma, Sexual Cultures în Europe National Histories, pag. 11)

„Mai mult, prevalența comportamentului homosexual este atestată prin faptul că sodomia era privită de la început ca o ofensă ecleziastică, deși nu a devenit infracțiune și deci obiectul jurisdicției penale ordinare până în timpul domniei lui Henry VIII.” (Hyde, The Trials of Oscar Wilde, pag. 349)

„La începutul epocii moderne (aici, puțin înainte de 1688), termenul sodomie acoperea orice activitate care contravenea „Naturii” autorității Bisericii-stat. Logica deviației sodomiei de la ordinea feudală era precisă, dar categoria includea o paletă largă de acte reprobabile: vrăjitorie, camăta, dizidența politică, nonconformismul, orice tip de sexualitate nematrimonială și nereproductivă și relațiile sociale exogame, de pildă cu evreii sau musulmanii (Bredbeck, pp. 2-23). Spre sfârșitul secolului optsprezece, „sodomie” a devenit limitat, mai mult sau mai puțin, la erotica bărbat-bărbat reprezentată prin penetrarea anală.” (Shapiro, “Of Mollies: Class and same-Sex Sexualities in the Eighteen Century, pag. 159 în In a Queer Place Sexuality and Belonging in British and European Contexts, editori Kate Chedgzoy, Emma Francis și Murray Pratt)

Sodomit: Cine este cineva: o persoană

„Deși definiția juridică și religioasă a sodomiei se referea numai la anumite acte sexuale, în special la penetrarea anală, de care, teoretic, oricine era capabil, în subcultura urbană din Marea Britanie, Franța și Olanda a evoluat un rol sodomit mai specific, din prima jumătate a secolului optsprezece.” (Oosterhuis, Stepchildren of Nature Kraft-Ebing, Psychiatry, and the Making of Sexual Identities, pag. 241)

„Homosexuali au existat dintotdeauna în Anglia, deși cuvântul „homosexual” nu a fost folosit până în secolul nouăsprezece. Erau numiți sodomiți, un termen care sublinia pedeapsa biblică la adresa lor, amintindu-se de distrugerea de către Dumnezeu a Sodomei și Gomorei.” (Goldsmith, The Worst of Crimes Homosexuality and the Law in Eighteenth-Century London, pag. 5-6)

„Sodomitul din cultura europeană tradițională, care a existat între secolele doisprezece și șaptesprezece, fusese un bărbat care făcea sex atât cu băieți, cât și cu femei.” (Trumbach, “Gender and the homosexual Role in Modern Western Culture: The 18th and 19th Centuries Compared, în Homosexuality, Which Homosexuality de Dennis Altman, pag. 153)

„Sodomia, din nou, a urmat un model tradițional de perioade de toleranță alternate cu o persecuție aprigă și panică morală. Schimbarea din secolul optsprezece, de la imaginea de libertin bisexual filfizon, dar totuși hiper-masculin, la cea de sodomit efeminat, a fost influențată de forjarea categoriilor deja menționate, simultan cu apariția unei subculturi homosexuale vizibile în marile orașe, cum ar fi Londra.” (Hall, Sexual cultures in Britain: some persisting themes, pag. 33 în Sexual Cultures in Europe National Histories, editată de Franz X. Eder, Lesley A. Hall și Gert Kekma)

„A existat o discuție aprinsă privind istoria sodomiei, în special cu privire la secolul optsprezece, pentru a explica apariția acuzațiilor și a modificărilor de reprezentare. Mulți autori au afirmat că

modelul sodomiei ca act păcătos a fost înlocuit de un model al sodomitului ca identitate sexuală la acel moment. Sodomia masculină tradițională însemna penetrarea anală a unui băiat de către un bărbat adult; noii sodomiți erau bărbați de aceeași vârstă. Sodomitul tradițional seducea atât femei, cât și băieți, și era considerat a fi masculin. Noii sodomiți erau intereseți exclusiv de același sex și erau considerați efeminați. În timp ce filfizonul, afemeiatul promiscuu, fusese exemplul de bărbat feminin înainte de 1700, sodomitul l-a înlocuit printr-un deviant în ceea ce privește rolurile sexuale. Un concept de identitate sexuală a înlocuit conceptul de poftă desfrânată și păcat de negrăit. În marile orașe din Europa nordică și apuseană, această identitate sexuală s-a exprimat prin subculturi cu propriile locuri de întâlnire, limbaj, obiceiuri și altele. „Modelul” reginei ca identitate sexuală, se pare, s-a bazat pe modelul sodomiei ca act sexual.” (Hekma, Same-sex relations among men in Europe, 1700-1990, pag. 80 în Sexual Cultures in Europe Themes in Sexuality, editori Franz X. Eder, Lesley A. Hall și Gert Hekma)

Legea sodomiei din 1533: Controlul statului secular

*Legea sodomiei din 1533, numită inițial *Lege pentru pedepsirea viciului sodomiei* (25 Hen. 8 c. 6), a fost o lege a Parlamentului englez, adoptată în timpul domniei lui Henry VIII. A fost prima lege civilă a țării cu privire la sodomie, aceste infracțiuni fiind tratate până atunci de instanțele bisericești. Legea definea sodomia ca fiind un act sexual nenatural împotriva lui Dumnezeu și a omului. Ulterior, instanțele au rafinat definiția pentru a include doar penetrarea anală și bestialitatea.*

„Așa cum am văzut, sodomia a devenit infracțiune civilă în 1533, în vremea lui Henry VIII, printr-o lege confirmată în timpul Elizabeth I. Deși legea din 1533 nu încerca să definească înțelesul lui „sodomie”, juriștii de mai târziu au încercat să specifice ce se înțelege prin asta.” (Cocks, Nameless Offences Homosexual Desire in the Nineteenth Century, pag. 32)

„A fost o lege care a pornit din Camera Lorzilor, declarând că „viciul respingător și detestabil al sodomiei săvârșit cu om sau cu animal” este o infracțiune supusă pedepsei cu moartea și pierderea proprietății pentru cei vinovați, fără participarea clerului, ceea ce însemna că acuzații aflați în funcții înalte nu puteau cere să fie judecați de instanțele bisericești.” (Hyde, The Other Love An Historical and Contemporary Survey of Homosexuality in Britain, pag. 39)

„Legea (25 Henry VIII, c. 6) a fost anulată în 1547 de Edward VI, alături de alte legi adoptate în timpul tatălui său, dar a fost readoptată în 1562 (5 Elizabeth c. 17), când Parlamentul a decis că va rămâne pentru totdeauna. A rămas o infracțiune capitală până la începutul secolului nouăsprezece, când pedeapsa cu moartea a fost abolită și pentru aceasta, și pentru alte fapte, la inițiativa lui Sir Robert Peel, Home Secretary.” (Hyde, The Trials of Oscar Wilde, pag. 350)

„Legea sodomiei a rămas baza legislației pentru incriminarea sexului anal între bărbați până în 1967. Atunci când sexul între doi bărbați, în particular, a fost dezincriminat pentru cei peste 21 de ani, Legea ofenselor sexuale din 1967 nu făcea distincție între sexual anal și alte forme de contact sexual între bărbați. E discutabil dacă această lege, în 1967, a fost prima lege din Anglia care distingea o „clasă” de bărbați care fac sex cu alți bărbați. Legea din 1967 accepta stilul de viață sexuală al bărbaților care, atât timp cât își săvârșeau diferitele acte sexuale consensuale în particular, între cel mult două persoane, nu aveau să fie acuzați.” (Brady, Masculinity and Male Homosexuality in Britain 1861-1913, pag. 94)

Sodomie/sodomit devine homosexualitate/homosexual

„Statul nu creează homosexualitatea, dar încearcă să îi stabilească semnificația, să o reglementeze și să o controleze, alături de toată sexualitatea, deși cel mai vehement homosexualitatea masculină. Practici homosexuale masculine au existat de-a lungul secolelor în toate societățile, însă identitatea homosexuală masculină și mai ales homosexualul și comunitatea homosexualilor sunt fenomene mai recente.” (Edwards, Erotics and Politics Gay male sexuality, masculinity and feminism, pag. 15)

„Deși temelia pentru schimbare s-a pus în secolul optsprezece, tranziția de la modelul religios la modelul medical la homosexualității a avut loc mai ales în secolul nouăsprezece și s-a alezat bine în prima jumătate a secolului douăzeci. S-a argumentat că „unul dintre factorii ocazionali ai schimbării a fost încercarea unor elemente din domeniul medical de a întări atitudinile tradiționale față de comportamentele sexuale, care erau contestate de noul raționalism din acea vreme.”” (Hubert, The “Third Sex” Theory of Karl Heinrich Ulrichs, pag. 103, în Historical Perspectives on Homosexuality, editată de Salvatore J. Licata, PhD și Robert P. Petersen)

„În recenta sa carte, *The History of Sexuality*, Michel Foucault face unele distincții care sunt importante pentru istoricii homosexualității. Foucault menționează corect că termeni ca „homosexualitate” și „homosexual” sunt moderni, apărând la sfârșitul secolului nouăsprezece și începutul secolului douăzeci. Această evoluție lingvistică nu a apărut dintr-o dorință arbitrară de a înlocui niște cuvinte vechi cu unele noi, ci mai degrabă din crearea recentă de către societate a unei noi clase de devianți. Au apărut deodată „homosexualii” – un grup de bărbați care, din cauza eredității sau a experiențelor din copilărie, alegeau să aibă parteneri sexuali de același sex. Sodomitul fusese cineva care păcătuia prin săvârșirea unui act social deviant. Homosexualul nu era un păcătos în vechiul sens religios, ci unul cu un stil de viață identificabil, format în jurul alegerii partenerilor sexuali de același sex. Distincția este importantă, pentru că marchează începutul tratării unui segment al populației ca o rasă aparte.” (Gilbert, Conceptions of Homosexuality and Sodomy in Western History, pag. 61 în Historical Perspectives on Homosexuality, editată de Salvatore J. Licata, PhD și Robert P. Petersen)

Bibliografie

Altman, Dennis, Carole Vance, Martha Vicinus, Jeffrey Weeks and others. *Homosexuality, Which Homosexuality?* GMP Publishers. London, 1989.

Brady, Sean. *Masculinity and Male Homosexuality in Britain, 1861-1913*. Palgrave Macmillan. Basingstoke, England & New York, 2005.

Bray, Alan. *Homosexuality in Renaissance England*. Columbia University Press. New York, 1995.

Bronski, Michael. *Culture Clash The Making of Gay Sensibility*. South End Press. Boston, 1984.

Chedgoy, Kate, Emma Francis, and Murray Pratt editors. *In a Queer Place Sexuality and Belonging in British and European Contexts*. Ashgate. Aldershot, Hampshire, England and Burlington, VT, 2002.

Clark, Anna. *Desire A History of European Sexuality*. Routledge. New York and London, 2008.

Cocks, H G. Nameless Offences Homosexual Desire in the Nineteenth Century. I.B. Tauris Publishers. London and New York, 2003.

Cook, Matt editor. A Gay History of Britain Love and Sex Between Men Since the Middle Ages. Greenwood World Publishing. Oxford/Westport Connecticut, 2007.

Eder, Franz X., Lesley A. Hall, and Gert Hekma editors. Sexual Cultures in Europe Natural Histories. Manchester University Press. Manchester and New York, 1999.

Eder, Franz X., Lesley A. Hall, and Gert Hekma editors. Sexual Cultures in Europe Themes in sexuality. Manchester University Press. Manchester and New York, 1999.

Edwards, Tim. Erotics and Politics Gay male sexuality, masculinity and feminism. Routledge. London and New York, 1994.

Hyde, H Montgomery. The Trials of Oscar Wilde. Dover Publications, INC. New York, 1962.

Hyde, H Montgomery. The Other Love An Historical and Contemporary Survey of Homosexuality in Britain. Heineman. London, 1970.

Licata, PhD Salvatore J. and Robert P.Petersen. Editors. Historical Perspectives on Homosexuality. The Haworth Press, Inc. and Stein and Day/Publishers. New York, 1985.

Mondimore, Francis Mark. A Natural History of Homosexuality. The John Hopkins University Press. Baltimore and London, 1996.

Oosterhuis, Harry. Stepchildren of Nature: Kraft-Ebing, Psychiatry, and the Making of Sexual Identity. University of Chicago Press. Chicago, 2000.